

**Zakon o Nacionalnim parkovima
“Prenj“ i “Čvrsnica-Čabulja-Vran“**

Prednacr

April 2007.

ZAKON O NACIONALNIM PARKOVIMA

“PRENJ“ i “ČVRSNICA-ČABULJA-VRAN“

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim Zakonom osnivaju se Nacionalni parkovi “Prenj“ i “Čvrsnica-Čabulja-Vran” (u daljem tekstu NP “Prenj“ i NP “Čvrsnica-Čabulja-Vran”), preciziraju se područja i granice sa zonama i režimima zaštite, uređuju se pitanja zaštite, unaprijeđenja i korištenja Nacionalnih parkova, podstiču se razvojne smjernice u cilju samoodrživosti Nacionalnih parkova, upravljanja i finansiranja, preciziraju se načini prikupljanja podataka, ograničenja u pravnom prometu u okviru područja Nacionalnih parkova, te propisuju prekršaji i određuju upravne mjere za nepoštivanje odredaba ovoga Zakona.

Član 2.

Prirodne vrijednosti u području NP “Prenj“ i NP “Čvrsnica-Čabulja-Vran” su prirodne vrijednosti od federalnog značaja.

Prirodne vrijednosti u području NP “Prenj“ i NP “Čvrsnica-Čabulja-Vran” se zaštićuju provedbenim propisima u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (“Službene novine Federacije BiH“, broj 33/03), (u daljem tekstu: Zakon).

Područja koja su značajna za očuvanje kulturne baštine u području NP “Prenj” i NP “Čabulja-Čvrsnica-Vran” se zaštićuju u skladu sa Zakonom i propisima o zaštiti kulturne baštine.

II. PODRUČJE NACIONALNIH PARKOVA

Član 3.

U NP “Prenj” i NP “Čvrsnica-Čabulja-Vran” uspostavljaju se:

- a) područja stroge i usmjerene zaštite,
- b) područja usmjerenog razvoja koja uključuje područja u granicama Nacionalnih parkova koja nisu obuhvaćena zonama stroge i usmjerene zaštite.

Područje stroge i usmjerene zaštite je namijenjeno postizanju ciljeva zaštite prirodnih vrijednosti, zaštite geoloških, strukturnih, tektonskih, hidrogeoloških i geomorfoloških kraških karakteristika, zaštite i očuvanja prirodnog razvoja ekosistema i prirodnih procesa bez uplitanja čovjeka, zatim za očuvanje nepromijenjenih prirodnih područja, biodiverziteta, staništa biljnih i životinjskih vrsta, za omogućavanje posjećivanja i rekreacije i za odgojno-obrazovne i naučne djelatnosti u obimu i na način koji ima najmanji uticaj na prirodu.

Područje usmjerenog razvoja je pored očuvanja prirode i kulturnih karakteristika, namijenjeno usklađenom razvoju djelatnosti stanovništva u NP “Prenj” i NP “Čvrsnica-

Čabulja-Vran”, posebno na području stočarstva i proizvodnje ekološke hrane, šumarstva, domaćih zanata i turizma, uslužnih djelatnosti i djelatnosti na uređenju i održavanju objekata i strukture Parkova.

Član 4.

Do donošenja dokumenata prostornog uređenja za NP ”Prenj” i NP ”Čvrsnica-Čabulja-Vran”, područja iz člana 3. ovoga Zakona, biti će definirana, u skladu sa članom 18. stav 3. ovoga Zakona, u okviru Plana upravljanja NP ”Prenj” i NP “Čvrsnica-Čabulja-Vran”.

Područja iz člana 3. ovoga Zakona definirat će Javno preduzeće za upravljanje NP “Prenj” i Javno preduzeće za upravljanje NP “Čvrsnica-Čabulja-Vran” u saradnji sa relevantnim stručnim institucijama i nadležnim federalnim i kantonalnim ministarstvima, a na osnovu Prostornog plana Bosne i Hercegovine za period od 1981. do 2000. godine, te raspoložive naučne i stručne dokumentacije rađene za područja planina Prenj, Čvrsnica, Čabulja i Vran.

Članak 5.

Nacionalni park “Prenj” obuhvata područje u ukupnoj površini od 515,82 km².

Granica Nacionalnog parka “Prenj” počinje sa lokalnog puta Čelebići-Bukvići, oko 2000 m južno od naselja Čelebići na koti 396. Sa ovog mjesta granica ide pravcem sjevero-zapad na kotu 426 (Ribičko Brdo), gdje blago skreće pravcem jugo-zapad preko kota 672, 904, 1011 (Gradac), 517 (Šabina Glava) do kote 477 iznad lijeve obale rijeke Neretve. Sa ovog mjesta granica ide nizvodno prateći lijevu obalu Neretve, a pored naselja Glogušnica, objekata HE Grabovica i HE Salakovac, do naselja Potoci, sjeverno od Mostara.

Iz naselja Potoci, sa kote 89 (Crkva) granica skreće oštro pravcem sjevero-istok, prateći lokalni put Mostar-Rujište. Prolazi kroz naselje Humilišani, serpentinama izlazi na planinski dom ”Rujište”, odakle nakon 2000 m silazi sa puta na kotu 835 (Guvništa). Sa ovoga mjesta i dalje, prateći pravac sjevero-istok, granica ide kotama 1089 (Skubanja), 1086 (Uborak), 1184 (Vlajina) i dolazi na kotu 1228.

Sa ovog mjesta granica ide na kotu 1220 (V.Ljuta), presjecajući put Konjic-Nevesinje sjeverno od naselja Česim. Slijedeći pravac sjevero-istok granica izlazi na kotu 1187 (Žljebina) iznad naselja Glavatičevo, sa koje silazi u naselje na most preko rijeke Neretve. Sa mosta granica ide smjerom sjevero-zapad, prateći regionalni put Konjic-Kalinovik. Pomenutim putem granica ide do oštre krivine iznad ušća rijeke Šišnice u Neretvu. Sa ove krivine silazi na ušće i onda nastavlja nizvodno desnom obalom rijeke Neretve, prolazi ušće Rakitnice u Neretvu i dolazi do naselja Špiljani na desnoj obali rijeke Neretve. Iz naselja Špiljani granica oštro skreće pravcem jugo-zapad, prelazi kotu 1030 (Bukove Glave) i silazi na regionalni put Konjic-Kalinovik-Serepentina kod brda Vrabač (741m^{nv}). Sa ovog mjesta granica nastavlja putem prema Konjicu, da bi na južnom prilazu gradu skrenula sa puta pravcem sjevero-zapad, te preko kote 478 izašla na Gašino Brdo (kota 594).

Sa Gašinog Brda, pravcem zapad, preko kote 821 (Krstac), te kote 626 (Lisa), granica silazi na lokalni put Čelebići-Bukvići na mjesto gdje je i počeo opis granice Nacionalnog parka "Prenj".

Detaljnije granice između navedenih kota utvrditi će Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Vlada) po usvajanju Odluke o pristupanju izradi prostornog plana za NP "Prenj", a najkasnije u periodu od dvije godine od stupanja na snagu Odluke.

Član 6.

Nacionalni park "Čvrsnica-Čabulja-Vran" obuhvata područje u ukupnoj površini od 700,11 km².

Granica Nacionalnog parka "Čvrsnica-Čabulja-Vran" počinje na putu Tomislav grad-Blidinje oko 1200 m daleko od odvojka puta za Ramu. Sa ovog mjesta granica se diže okomito uz obronke Lib planine, i izlazi na kotu 1268 na Ravnicama. Od ovog mjesta granica skreće oštro pravcem jugo-istok kotama 1338 i 1481 (Svinjar). Sa Svinjara granica oštro skreće na jug do kote 1151 (Žabljak), a dalje smjerom jugo-istok preko kote 1350 (Čolina Glava), južnih obronaka Štitar planine, na kote 1340 (Kljunača), 1377 (Biljača), 1267, do kote 1379 sjeverno od mjesta Raskršće. Ovdje granica mijenja smjer oštro prema jugu, prelazi lokalni put iz pravca Poklečana na dva mjesta, izlazi na kotu 1530 (Vrvo) i kotu 1501. Odavde granica ide pravcem jugo-istok, preko kote 1627 (Rakitski Gvozd), 1481, 1450 i kote 1405 (Gornji Gvozd). Zadržavajući pravac jugo-istok, granica parka prelazi lokalni put Široki Brijeg-Rosna Poljana, te preko vrha Gvozd (1317m) izlazi na kotu 1421 južno od naselja Crnačka Labina. Sa kote 1421, granica pravcem sjevero-istok dolazi na kotu 1100 (Oštra Glava) – na put između Crnačke Ladine i Bogodolske Ladine, u podnožju planine Čabulje.

Sa Oštre Glave (1100m) granica nastavlja pravcem jugo-istok, prateći lokalni put koji vodi za Mostar, prolazi pored naselja Bogodolska Ladina, Bogodol, Matkovići i Čorići te izlazi na raskršće kod naselja Miljevci (kota 677).

Sa raskršća Miljevci, granica ide na istok, prolazi kroz naselje Trnovnići te preko kote 673, 633, 691, vrha Mačija Glava (714) i Gradine (638) izlazi na kotu 368 iznad desne obale rijeke Neretve, a zapadno od naselja Potoci.

Sa ovog mjesta granica se usmjerava prema sjeveru, uzvodno prateći desnu obalu rijeke Neretve. Prolazi pored HE Salakovac, naselja Čopi i Gornja Grabovica, HE Grabovica te kroz Donju Jablanicu do posljednje krivine na magistralnom putu Mostar-Sarajevo prije ulaska u Jablanicu.

Sa krivine puta, kod muslimanskog groblja, granica skreće na zapad južno od naselja Jelačići, obilazi brdo Markovac (479) i nastavlja pravcem sjevero-zapad preko kote 823, 821, 902, 944 (Vriskalo), 1043 (Štit Brdo) i izlazi na kotu Čobin Kamen (1142 m). Sa Čobinog Kamena granica nastavlja smjerom zapad, sjevero-zapad, zapad – kotama 1166 (Pisvir), 1082, 909 (Pomen), 1087 (Otko), 1530, 1524 (Trn), 1315, 1022, 1335, 1582 (Grude), 1587 (Stražbenica), te preko Čiline Kose izlazi na vrh Mala Vlajina (1580m). Sa vrha Mala Vlajina granica ide u pravcu zapada, a sjeverno od ceste Kedžara do raskršća sa putom koji vodi u Trebiševo. Dalje nastavlja južno, prateći lokalni put,

prolazi dolinom između Buronja i Ptičija glava, skreće na jugo-zapad, prolazi kosom Kunić i izlazi na put Tomislavgrad-Rama oko 1800 m istočno od raskršća, odnosno odvojka puta za Blidinje. Granica prelazi cestu, slijedi poljski put pravcem jugo-zapad i dolazi do tačke na putu Tomislavgrad-Blidinje gdje je i počeo opis granice NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran".

Detaljnije granice između navedenih kota utvrditi će Vlada po usvajanju Odluke o pristupanju izradi prostornog plana za NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran", a najkasnije u periodu od dvije godine od stupanja na snagu Odluke.

Član 7.

Granice Nacionalnih parkova iz članova 5. i 6. prikazane su na državnoj topografskoj karti u mjerilu 1:50.000, koja je sastavni dio ovoga Zakona.

Granice NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" su, u skladu sa članom 115. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/06), preuzete iz Prostornog plana Bosne i Hercegovine za period od 1981. do 2000. godine i Prostornog plana Parka prirode "Blidinje".

Konačne granice Nacionalnih parkova, kao i područja iz člana 3. ovoga Zakona, biti će definirani dokumentima prostornog uređenja relevantnih za NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran".

Državna topografska karta u izvornom se obliku pohranjuje u Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Parlament FBiH) i Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, a duplikati pri nadležnim kantonalnim ministarstvima, te pri Javnom preduzeću za upravljanje NP "Prenj" i Javnom preduzeću za upravljanje NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran".

III. ZAŠTITA I RAZVOJ

1. Režimi zaštite

Član 8.

U području NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" nisu dopušteni zahvati i obavljanje djelatnosti u obimu i na način koji bi mogao ugroziti ciljeve osnivanja ovih Nacionalnih parkova, ili nepovoljno uticati na prirodne vrijednosti u takvoj mjeri da bi se značajno promijenile one karakteristike koje su značajne za njihovo očuvanje, biološku raznolikost i pejsažnu vrijednost.

- Posebno je u području NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" zabranjeno:
- oštećivati ili iz prirode uzimati primjerke endemičnih, reliktnih i rijetkih biljnih vrsta osim u svrhu naučnih istraživanja;
 - oštećivati ili iz prirode uzimati primjerke ugroženih divljih vrsta, osim u svrhu naučnih istraživanja;
 - unositi neautohtone vrste šumskog drveća i grmlja osim za potrebe saniranja erozija ili ozelenjavanja zemljišta;

- unositi u vodotoke neautohtone vrste riba i druge neautohtone životinjske vrste;
- namjerno puštati genetski modificirane organizme u okoliš;
- loviti zaštićene, rijetke i ugrožene vrste divljači;
- uzimati iz prirode životinje koje nisu određene kao divljač ili ribe, osim u svrhu naučnih istraživanja i izvođenja uslova zaštite životinjskih vrsta u skladu sa propisima iz područja zaštite prirode;
- ograđivati zemljišta, osim za potrebe u stočarstvu, šumarstvu, upravljanju vodama, izvođenju naučnih istraživanja, zaštiti prirodnih vrijednosti, te objekata kulturne baštine/spomenika u naseljenim područjima;
- graditi nove individualne objekte za odmor ili za turistički smještaj, dograđivati postojeće objekte ili u turističke svrhe mijenjati namjenu postojećih objekata, osim na lokalitetima koji budu za te namjene određeni dokumentima prostornog uređenja relevantnih za NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" i Planovima upravljanja za ove Nacionalne parkove;
- mijenjati namjenu postojećih privrednih objekata za potrebe turističkog smještaja;
- graditi nove i/ili dograđivati postojeće objekte za turistički smještaj, osim dogradnje postojećih objekata ako to zahtijevaju propisi za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, te gradnje objekata za njihovu okolišnu sanaciju (kanalizacija, prečistači otpadnih voda i dr.);
- graditi nove hotele, motele, hotelska i apartmanska naselja, osim u naseljenim područjima koja budu za te namjene određena dokumentima prostornog uređenja relevantnih za NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- graditi proizvodne objekte osim objekata određenih dokumentima prostornog uređenja relevantnih za NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" i Planovima upravljanja za ove Nacionalne parkove;
- rekreativne djelatnosti na vodotocima, osim na za to određenim područjima i pod uslovima određenim u Planovima upravljanja;
- upravljanje šumama u komercijalne svrhe;
- graditi nove objekte i infrastrukturu za snabdijevanje energijom, osim za snabdijevanje energijom iz obnovljivih izvora za potrebe stanovništva i djelatnosti u području ovih Nacionalnih parkova;
- graditi odlagališta otpada i odlagati otpad izvan za to određenih i uređenih mjesta za skupljanje otpada;
- graditi vodne akumulacije;
- graditi nove vojne objekte;
- graditi uzletno-sletne staze;
- uzlijetati i pristajati s letjelicama, zmajevima, balonima ili padobranima izvan za to određenih područja;
- izvoditi zahvate kojima bi se mijenjao vodni režim, oblik korita ili bilo na koji drugi način uticalo na prirodne odnose vodotoka i priobalnih zemljišta, osim ako to zahtijevaju potrebe za zaštitom obala od erozije, potrebe za snabdijevanjem pitkom vodom, potrebe za zahvate za zaštitu voda ili uslovi za zaštitu protiv štetnog djelovanja voda;
- odvoziti šljunak, pijesak i kamenje iz vodotoka i vodnih i priobalnih zemljišta, osim u obimu i količini određenoj u planu upravljanja vodnim slivom ili njegovih dijelova, ili ako su takvi zahvati nužni za uređenje vodnog režima;

- iskorištavati mineralne sirovine;
- izvan naseljenih područja postavljati table, natpise i druge objekte za slikovno ili zvučno obavještanje i oglašavanje, ako postavljanje nije uređeno propisima o javnim i šumskim cestama, osim tabli za označavanje turističkih i planinskih puteva, te puteva i staza koje su postavljene od Javnih preduzeća za upravljanje područjima NP "Prenj" i NP "Čvrstica-Čabulja-Vran";
- usmjereno osvjetljivati prirodne vrijednosti, upotrebljavati osvjetljene reklamne panoe, svijetlosne snopove svih vrsta i oblika, mirujuće ili vrteće, usmjerene prema nebu ili prema površinama od kojih se mogu reflektirati prema nebu, osim usmjerenog osvjetljavanja objekata kulturno-historijske baštine i manjih svijetlećih reklama površine do 1 m² u naseljenim mjestima;
- korisititi saobraćajnice za tranzitni saobraćaj opasnim tvarima;
- parkirati motorna vozila i/ili kamp-prikolice izvan za to određenih mjesta;
- postavljati šatore izvan za to određenih mjesta;
- paliti vatru izvan određenih i uređenih mjesta, osim nadziranog za stanovništvo u Nacionalnim parkovima pri obavljanju poljoprivredne djelatnosti ili paljenja drvnih otpadaka na otvorenim prostorima radi održavanja i zaštite šuma;
- puštanje pasa s povodca izvan naseljenih područja, osim pri nadzoru ili pri korištenju pasa od strane policije, vojske i spasilačke službe.

U području NP "Prenj" i NP "Čvrstica-Čabulja-Vran" zabranjeni su, također, zahvati i djelatnosti za koje je u postupku izrade dokumenata prostornog uređenja, planova korištenja prirodnih dobara ili pri izdavanju konkretnih upravnih akata utvrđeno da bi mogli ugroziti ciljeve osnivanja Nacionalnih parkova, te da bi nepovoljno uticali na prirodne vrijednosti u takvoj mjeri da bi se bitno promijenile karakteristike koje su značajne za njihovo očuvanje, biološku i pejzažnu raznolikost, te bitno ugrozili njegove ekološke, biološke i pejzažne vrijednosti.

Štetnost zahvata i djelatnosti iz stava 3. ovoga člana utvrđuju se u postupku procjene uticaja na okoliš i drugih postupaka koji se vode u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša i Zakonom o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj: 33/03).

Član 9.

U području režima stroge i usmjerene zaštite pored zabrana iz člana 8. ovoga Zakona zabranjeno je:

- graditi nove objekte osim objekata privredne javne infrastrukture s područja komunalne privrede, elektro-napajanja, telekomunikacija i upravljanja vodama;
- mijenjati namjenu postojećih objekata;

U području režima stroge i usmjerene zaštite dopuštena je rekonstrukcija postojećih objekata u okviru postojećih dimenzija (gabarita) i obilježja graditeljskog naslijeđa.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovoga člana, u području režima stroge i usmjerene zaštite dopuštene su gradnje, rekonstrukcije i zamjenske gradnje objekata na erozijskim područjima (klizištima) koji su nužni radi neposredne opasnosti od prirodnih i drugih nesreća ili radi spriječavanja ili smanjenja njihovih posljedica, kao i objekti za zaštitu, spašavanje i pomoć pri prirodnim i drugim nepogodama i nesrećama.

Član 10.

U području režima stroge i usmjerene zaštite pored zabrana iz člana 7. i 8. ovoga Zakona, također, je zabranjeno:

- uzimanje iz prirode minerala i fosila, osim u svrhe naučnih istraživanja i edukacije;
- uzimanje iz prirode vrsta samoniklog bilja, osim u svrhe naučnih istraživanja;
- napasanje stoke izvan za to određenih područja;
- priređivanje javnih skupova i priredbi, osim priređivanja tradicionalnih javnih skupova i priredbi;
- izvođenje vojnih vježbi, osim iznimno za specijalističko osposobljavanje i u obimu, na lokacijama i pod uslovima određenim u planu upravljanja;
- letenje motornim letjelicama, osim letenja u međunarodnom zračnom prometu;
- lov divjači;
- lov ribe;
- rekreacijske djelatnosti na vodotocima i jezerima, osim na lokalitetima koji će za te namjene biti određeni dokumentima prostornog uređenja relevantnih za NP "Prenj" i NP "Čvrstica-Čabulja-Vran";
- čišćenje i pranje vozila, te ispuštanje ulja i sl.;
- vožnja biciklima izvan na za to određenim putevima i biciklističkim stazama; gradnja novih puteva, osim iznimno na način i pod uslovima kako je to određeno planom upravljanja;

Za uzimanje minerala ili fosila iz prirode u području režima stroge i usmjerene zaštite potrebno je pribaviti saglasnost Javnih preduzeća za upravljanje područjima Nacionalnih parkova.

Za spriječavanje širenja zaraznih bolesti i provođenje mjera upravljanja vezanih za populacije pojedinih životinjskih vrsta na granici područja režima stroge i usmjerene zaštite utvrđuju se tampon zone.

Obuhvat i upravljačke mjere za pojedinu tampon zonu određuju se i usklađuju prema planu upravljanja u godišnjim planovima lovno-uzgojnih aktivnosti izvedenih iz lovno-privrednih osnova za lovišta u području Nacionalnih parkova.

Izuzetno od odredbe tačke 6. stav 1. ovoga člana dozvoljeno je letenje s letjelicama na motorni pogon nad područjem režima stroge i usmjerene zaštite:

- za potrebe zaštite, spašavanja i pomoći prilikom prirodnih i drugih nesreća;
- za potrebe održavanja Nacionalnih parkova i infrastrukture u Nacionalnim parkovima;
- za potrebe snabdijevanja posebnih objekata u skladu sa planovima upravljanja;
- za potrebe meteorološke službe;
- za potrebe geodetskih mjerenja;
- za potrebe filmskog snimanja u reklamne svrhe.

Za letenje nad područjem stroge i usmjerene zaštite radi geodetskog i filmskog snimanja potrebno je pribaviti saglasnost Javnih preduzeća za upravljanje Nacionalnim parkovima.

Član 11.

Izuzetno od odredbi člana 8., 9. i 10. ovoga Zakona u zonama, koje će biti posebno utvrđene u dokumentima prostornog uređenja relevantnih za NP "Prenj" i NP "Čvrstica-Čabulja-Vran" dozvoljeno je:

- upravljanje šumskim površinama u skladu sa šumsko-privrednom osnovom ili programom za upravljanje privatnim šumama.

Izuzetno od odredbi člana 8., 9. i 10. ovoga Zakona u zonama koje će biti posebno utvrđene dokumentima prostornog uređenja relevantnih za NP "Prenj" i NP "Čvrstica-Čabulja-Vran" i Planovima upravljanja Nacionalnim parkovima dozvoljeno je:

- lov ribe;
- rekonstrukcija ili zamjenska gradnja postojećih objekata za uzgoj ribe, kao i postavljanje pripadajuće opreme;
- rekreacijske aktivnosti na vodi;
- gradnja biciklističkih i pješačkih staza;
- gradnja objekata i postavljanje opreme koja je obavezna u skladu sa propisima o sigurnosti na javnim kupalištima.

Član 12.

Federalni, kantonalni ili općinski organi nadležni za sigurnost federalnih ili općinskih cesta i saobraćaja na njima, mogu po dobivenom mišljenju Javnih preduzeća za upravljanje Nacionalnim parkovima, uspostaviti posebni režim na saobraćajnicama unutar Nacionalnih parkova na način da, bez obzira na propise o javnim cestama i propise o sigurnosti cestovnog saobraćaja, ograniče korištenje federalnih ili općinskih cesta za pojedine kategorije ili za sva vozila, osim za one koje koriste:

- vlasnici ili korisnici zemljišta u Nacionalnim parkovima za pristup do svojih zemljišta;
- stanovništvo sa stalnim ili povremenim prebivalištem u Nacionalnim parkovima te njihovi gosti za pristup do njihovih prebivališta;
- turisti koji koriste smještajne objekte u Nacionalnim parkovima za pristup objektima u kojima su smješteni ili u kojima su nastanjeni;
- službe pri obavljanju upravnih poslova ili izvršavanju naloga javnih preduzeća, policija, vatrogasci, vojska, spasilačke službe, zdravstvene i veterinarske službe te pravne i fizičke osobe koje obavljaju prijevoz putnika u cestovnom saobraćaju ili obavljaju prijevoz roba i usluga vezane za dopuštene djelatnosti u Nacionalnim parkovima.

2. Razvojne smjernice

Član 13.

Razvojne smjernice u Nacionalnim parkovima odnose se na uslove vezane za projekte i investicije u Nacionalnim parkovima koje nisu u suprotnosti s ciljevima proglašavanja Nacionalnih parkova i koje pružaju razvojne mogućnosti lokalnom stanovništvu.

Razvojnim smjernicama se podstiče održivi razvoj prilagođen karakteristikama i prirodnim vrijednostima Nacionalnih parkova koji se podržava kroz:

- podsticanje prirodnim vrijednostima i kulturnoj baštini prikladnih oblika turizma i rekreacije;
- podsticanje razvoja ruralnog prostora, poboljšanje infrastrukture seoskih gazdinstava s uređenjem prostora i obnovom sela;
- podsticanje dopunskih djelatnosti koje su povezane s ekološkom proizvodnjom i uzgojem autohtonih pasmina domaćih životinja i njihovih proizvoda s ekološkom oznakom i geografskim porijeklom;
- poboljšanjem komunalne infrastrukture;
- omogućavanje uslužnih djelatnosti s naglaskom na stare zanate;
- zaštitom kulturne baštine;
- korištenje okolišu prihvatljivih (neškodljivih) tehnologija pri prijevozu unutar Nacionalnih parkova;
- očuvanje biološke raznolikosti i pejzažne prepoznatljivosti;
- očuvanje prirodnih vrijednosti.

Razvojne smjernice iz stava 2. ovoga člana detaljnije se razrađuju u Planovima upravljanja koji se za Nacionalne parkove izrađuju i donose u skladu sa Zakonom.

Član 14.

Za ostvarenje razvojnih smjernica iz člana 13. ovoga Zakona Javna preduzeća će u saradnji sa nadležnim federalnim i kantonalnim ministarstvima, zainteresiranim subjektima planiranja, te lokalnim stanovništvom definirati prioritete za koje će se u Planovima upravljanja Nacionalnim parkovima predvidjeti minimalna sredstva za održivost Nacionalnih parkova koja će se predvidjeti iz budžeta i sufinansiranje kroz razvojne i podsticajne programe Europske Unije.

IV. UPRAVLJANJE NP “PRENJ“ I NP “ČVRSNICA-ČABULJA-VRAN“

Član 15.

Za upravljanje NP “Prenj“ i NP “Čvrstica-Čabulja-Vran“ osnovat će se Javno preduzeće za NP “Prenj“ i Javno preduzeće NP “Čvrstica- Čabulja-Vran” (u daljem tekstu: Javna preduzeća).

Javna preduzeća mogu se baviti i privrednom djelatnošću, koja je neposredno vezana za ostvarivanje osnovnih zadataka Javnih preduzeća, s tim što vršenje privredne djelatnosti ne može biti na štetu osnovne djelatnosti Javnih preduzeća.

Osnivačka prava u Javnim preduzećima u ime Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) vršiti će Vlada Federacije.

Javna preduzeća iz stava 1. ovoga člana svoju djelatnost obavljat će kao javnu djelatnost.

Član 16.

Javna preduzeća obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promoviranja NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, te nadziru provođenje uslova i mjera zaštite prirode na područjima kojim upravljaju.

Javna preduzeća obavljaju kao javnu službu slijedeće poslove:

- pripremaju prijedlog plana upravljanja za NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- pripremaju godišnje programe rada na osnovu plana upravljanja, te brinu o provođenju poslova iz godišnjeg plana;
- pripremaju stručne podloge za izradu dokumenata prostornog uređenja relevantnih za NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- saraduju s lokalnim zajednicama u postizanju ciljeva zaštite i razvoja NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- prate i analiziraju stanje prirode i prirodnih vrijednosti te uticaje na prirodu u području NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- sudjeluju u izradi stručnih podloga za uslove zaštite prirode koji su vezani uz zahvate koji se planiraju u području NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- utvrđuju uslove u postupku natječaja za obavljanje dopuštenih djelatnosti u NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- izvode mjere za zaštitu prirode u područjima NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- sklapaju ugovore za zaštitu prirodnih vrijednosti u područjima NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" u skladu sa propisima o zaštiti prirode;
- sklapaju ugovore o starateljstvu nad prirodnim vrijednostima u područjima NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" u skladu sa propisima o zaštiti prirode;
- izdaju saglasnosti vezane za provođenje mjera za koje je u Planovima upravljanja određeno da ih izdaju Javna preduzeća;
- daju mišljenja za organizaciju priredbi za koje je prema propisu o javnom okupljanju potrebna saglasnost nadležnog upravnog tijela;
- koordiniraju i pripremaju izvođenje istraživačkih poslova u vezi s NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- brinu o održavanju, obnovi i zaštiti prirodnih vrijednosti u području NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- staraju se o predstavljanju NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- stručno pomažu i savjetuju vlasnike i korisnike zemljišta u NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- osiguravaju dostupnost informacija o NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- planiraju i održavaju puteve i oznake (signalizaciju), te drugu infrastrukturu koja je namijenjena obilascima NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" i o kojima brinu Javna preduzeća;
- vode posjetioce po NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- pripremaju i izvode obrazovne programe o značaju NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran", zaštiti prirodnih vrijednosti, očuvanju pejzažne prepoznatljivosti,

kulturne baštine, očuvanju biološke raznolikosti i zaštiti okoliša u Nacionalnim parkovima;

- upravljaju s bazama podataka o NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran".

Na osnovu javnih ovlaštenja, Javna preduzeća izvode neposredni nadzor u području NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran".

Pored poslova iz prethodna dva stava, Javna preduzeća, također, obavljaju sljedeće poslove:

- izvode istraživačke poslove u vezi sa zaštićenim područjem;
- saraduju s međunarodnim organizacijama sa područja zaštite prirode;
- saraduju sa institucijama/preduzećima koja upravljaju zaštićenim područjima u državi Bosni i Hercegovini i u inostranstvu;
- saraduju s organizacijama i institucijama nadležnim za zaštitu kulturne baštine u pripremi osnova za zaštitu kulturne baštine u područjima NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- upravljaju s obnovljenim objektima kulturne baštine koja su upisana u registar kulturne baštine i spomenika kulture u području NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran", a koja su im posebnim propisom povjerena na upravljanje;
- prate stanje pejzažnih vrijednosti u području NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";
- izvode druge poslove određene statutom Javnih preduzeća.

Pored poslova iz stava 1., 2., 3. i 4. ovoga člana Javnim preduzećima se, na osnovu posebne odluke Vlade, kao privremeni ili trajni zadatak može povjeriti priprema i vođenje poslova vezanih za državno investiranje u kapitalne objekte zaštite prirode u području NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran";

U slučajevima ugovaranja starateljstva nad prirodnim vrijednostima u NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran", bez obzira na propise o očuvanju prirode, pri izboru staratelja prednost imaju pravne ili fizičke osobe koje imaju sjedište ili stalno prebivalište u Nacionalnim parkovima, uz uslov da su za starateljstvo stručno osposobljene.

Član 17.

Vlada Federacije BiH će odlučiti da se prirodne vrijednosti, nekretnine i stvari koje služe zaštiti prirode i upravljanju NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran", a koje su u državnom vlasništvu u području ovih Nacionalnih parkova, daju na upravljanje Javnim preduzećima.

V. PLAN UPRAVLJANJA NP "PRENJ" I NP "ČVRSNICA-ČABULJA-VRAN"

Član 18.

NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" upravljaju Javna preduzeća na osnovu planova upravljanja na koje saglasnost daje Vlada .

Planove upravljanja usvajaju Javna preduzeća po pribavljenom mišljenju relevantnih subjekata, te dobivenoj saglasnosti Vlade.

Planovi upravljanja se donose za period od deset godina i određuju razvojne smjernice, način izvođenja zaštite, korištenja i upravljanja Nacionalnim parkovima, te

pobliže smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti zaštićenog područja, uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.

Pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti u Nacionalnim parkovima dužne su se pridržavati plana upravljanja.

Član 19.

Javna preduzeća na osnovu plana upravljanja za svaku godinu donose godišnji program rada.

Programom rada se detaljnije određuju poslovi Javnih preduzeća, način stručne pomoći i savjetovanja lokalnog stanovništva pri obavljanju njihovih djelatnosti koje omogućuju održiv razvoj u područjima NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran".

Javna preduzeća su dužna godišnji program rada dostaviti na potvrđivanje Federalnom ministru okoliša i turizma (u daljem tekstu: Ministar).

Član 20.

Javna preduzeća su dužna svake godine podnijeti izvještaj Vladi o provođenju plana upravljanja.

Nakon isteka razdoblja od pet godina analizira se provođenje plana upravljanja i ostvareni rezultati, te se po potrebi obavlja revizija plana upravljanja na način i u postupku kako je to propisano za njegovo donošenje.

VI. FINANSIRANJE

Član 21.

Za obavljanje djelatnosti Javna poduzeća dobivaju sredstva:

- iz budžeta Federacije;
- iz osnovnih djelatnosti:
 - od ulaznica, naknada za parkiranje i drugih oblika korištenja prostora od strane posjetilaca u Nacionalnim parkovima,
 - od naknada za korištenje zaštićenog znaka Nacionalnih parkova,
 - od prodaje suvenira, karata i dr.;
- iz dopunskih prihoda:
 - od subvencija,
 - donacija,
 - iz sredstava lokalnih, državnih i međunarodnih fondova i zadužbina, ustanova i organizacija,
 - iz sredstava budžeta kantona i/ili općina,
 - drugih izvora koji su u skladu sa ovim Zakonom i posebnim propisima.

Ostvarenom dobiti, u skladu s finansijskim planom i planom upravljanja i godišnjim programom rada raspolažu Javna preduzeća.

Ostvarenu dobit Javna preduzeća su dužna namijeniti, u skladu sa godišnjim programom rada, za:

- razvoj vlastite djelatnosti i otkup nekretnina, prvenstveno zemljišta u NP "Prenj" i NP "Čvrstica-Čabulja-Vran";
- za subvencije u provođenju razvojnih smjernica iz člana 14. ovog Zakona;
- od sredstava iz sufinansiranih programa i projekata koji su u skladu sa osnivanjem NP "Prenj" i NP "Čvrstica-Čabulja-Vran";
- za naknade vezane za ugovornu zaštitu i brigu nad prirodnim vrijednostima;
- za okolišnu sanaciju objekata i degradiranog okoliša;
- za izdavanje publikacija u vezi sa parkom;
- za druge djelatnosti u skladu sa ciljevima i namjenom NP "Prenj" i NP "Čvrstica-Čabulja-Vran".

VII. PODACI

Član 22.

Podatke koje koriste za obavljanje svojih djelatnosti Javna preduzeća osiguravaju vlastitim istraživanjima, od pravnih osoba koje evidenciju o podacima vode po službenoj dužnosti i imaju svojstvo javne isprave, te pravnih osoba koje vode evidenciju o podacima u toku obavljanja zakonom propisane i registrirane djelatnosti.

Državni organi, javni zavodi, agencije i druge institucije i ustanove koje raspolažu javnim zbirkama podataka, dužne su podatke koji su Javnim preduzećima potrebni za obavljanje poslova iz stava 3. i 4. člana 16. ovog Zakona proslijediti, pri čemu se lični podaci štite u skladu sa Zakonom.

Za prosljeđivanje podataka pravne osobe iz stava 2. ovog člana mogu Javnim preduzećima zaračunati samo neposredne materijalne troškove dostave.

VIII. OGRANIČENJA U PRAVNOM PROMETU

Član 23.

Pravni promet zemljišta i nekretnina u NP "Prenj" i NP "Čvrstica-Čabulja-Vran" vrši se u skladu sa članom 26. ovog Zakona.

Ako vlasnik proda nekretninu u zaštićenom području, a nije postupio u skladu sa stakom 1. ovog člana, Javna preduzeća imaju pravo tužbom protiv prodavatelja i kupca zahtijevati poništenje ugovora o kupoprodaji u roku do devedeset dana od dana saznanja za sklapanje toga ugovora, ali najkasnije u roku od pet godina od dana sklapanja ugovora o kupoprodaji, na osnovu zakonske odredbe prava "preče kupnje".

Javno preduzeće ima pravo da ponudi vlasnicima nekretnina na području Nacionalnog parka otkup istih, po tržišnim cijenama, a sredstva za navedenu kupovinu bi se osigurala iz namjenski akumuliranih sredstava za kupovinu nekretnina na teritoriji Nacionalnog parka.

Prije ponude za otkup nekretnina na teritoriji Nacionalnog parka Javno preduzeće je dužno pribaviti mišljenje resornog Ministarstva.

Član 24.

Vlasništvo nad nekretninama u NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" može se sticati pod uslovima propisanim ovim Zakonom i drugim zakonima.

Strane pravne ili fizičke osobe ne mogu sticati pravo vlasništva u Nacionalnim parkovima osim ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

Član 25.

Kada je to nužno radi provođenja zaštite i očuvanja zaštićenih prirodnih vrijednosti, smatra se da postoji interes Federacije za eksproprijaciju ili ograničenje vlasničkih i drugih stvarnih prava na nekretninama u NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran".

Postupak eksproprijacije prava vlasništva nekretnine provodi se u skladu sa posebnim propisom.

Član 26.

Federacija je dužna na zahtjev vlasnika nekretnine u zaštićenom području za tržišnu cijenu otkupiti nekretninu ili ponuditi drugu jednako vrijednu nekretninu, koju radi ograničenja i zabrana iz ovoga Zakona nije moguće upotrebljavati za djelatnost za koju se upotrebljavala prije zaštite, ili se može upotrebljavati tek u neznatnoj mjeri.

Vlasnik nekretnine ima pravo ponuditi nekretninu na prodaju u skladu sa ovim članom u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu akta koji je prouzročio ograničenja i zabrane na nekretnini.

IX. NADZOR

Član 27.

Inspekcijski nadzor nad odredbama ovoga Zakona, te propisa i uslova izdatih na osnovu ovog Zakona vrši nadležni inspektorat.

Provođenje odredaba ovog Zakona te propisa i uslova izdatih na osnovu ovog Zakona koji se odnose na djelokrug drugih Ministarstava nadziru organi uprave nadležni za navedenu oblast..

Neposredni nadzor nad provođenjem odredaba članova 8., 9., 10. i 11. ovog Zakona obavljaju, pored nadležnih inspektora iz prethodnih stavova 1. i 2. ovog člana također uposlenici Javnih preduzeća, koji su kao nadzornička služba zaštite prirode organizirani pri Javnim preduzećima.

U izvršavanju neposrednog nadzora pri provođenju odredaba članova 8., 9., 10. i 11. ovog Zakona dužne su saradivati i odgovarajuće službe javnih sektora (šumarstvo, lovstvo) koji u području NP "Prenj" i NP "Čvrsnica-Čabulja-Vran" obavljaju dopuštene djelatnosti.

Provedbeni propis kojim se uređuje organizacija i način rada nadzorničke službe zaštite prirode donijeti će Javno preduzeće uz saglasnost Ministra.

X. KAZNENE ODREDBE

Član 28.

Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- pogoršava postojeće stanje nakon slanja obavijesti o pokretanju postupka za proglašenje područja zaštićenim;
- prekrši zabranu utvrđenu propisom o proglašenju područja prirode zaštićenim;
- obavlja radnje koje su zabranjene odredbama ovog Zakona;
- izradi plan ili projekt koji ima značajan utjecaj na zaštićeno područje;
- unosi nove vrste oprečno odredbama ovoga Zakona (član 7., stav 2, tačka 2.i 3.);
- ponovno unosi nestale životinje i biljke;
- ne obavijesti Federalno ministarstvo o pronalasku minerala i fosila;
- ne ponudi prodaju minerala i fosila;
- ne ponudi prodaju nekretnina unutar zaštićenog područja prvo Federaciji, na osnovu prava preče kupnje;
- ne osigura pristup zaštićenim područjima.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.000,00 KM.

Novčanom kaznom u iznosu od 100,00 KM do 500,00 KM kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja izvrši radnje iz stava 1. ovoga člana.

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29.

Organ uprave nadležan za geodetske poslove izvesti će u digitalnom katastarskom planu detaljan prikaz granica Nacionalnih parkova nakon donošenja relevantnih dokumenata prostornog uređenja.

Detaljan prikaz granica iz prethodnog stava izvesti će se tako da se u slučaju da granica prolazi preko polovine površine parcele (katastarske čestice), kao granica Nacionalnog parka utvrdi unutarnja granica predmetne parcele.

Član 30.

Nekretnine iz člana 17. ovog Zakona Vlada će najkasnije u godinu dana od stupanja na snagu ovog Zakona posebnom odlukom prenijeti na upravljanje Javnim preduzećima.

Ministar i korisnici nekretnina i zemljišta u Nacionalnim parkovima, koji su u državnom vlasništvu, najkasnije u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovog Zakona sporazumom će utvrditi način upravljanja predmetnim nekretninama.

Član 31.

Pravne i fizičke osobe koje su do stupanja na snagu ovog Zakona imale po posebnim zakonima pravo obavljanja djelatnosti i korištenja prirodnih vrijednosti i dobara u području Nacionalnih parkova, isto pravo zadržavaju u nepromijenjenom obimu, uz ranije utvrđene obaveze do uređenja njihovih prava po ovom Zakonu.

Postojeće aktivnosti mogu obavljati u obimu, na način i pod uslovima koji su određeni u propisu na osnovu kojih su ostvarili pravo obavljanja aktivnosti i korištenja prirodnih vrijednosti i dobara.

Član 32.

Vlada će u roku 30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona donijeti odluku o osnivanju Javnih preduzeća iz člana 15. ovog Zakona i osigurati u budžetu Federacije osnivački kapital u iznosu od 100.000 KM.

Do uspostave Javnih preduzeća iz stava 1 ovog člana, režim zaštite u Nacionalnim parkovima, u skladu sa članovima 8., 9., 10., 11. i 12. provoditi će šumsko-privredna društva čija se područja upravljanja, u skladu sa Zakonom o šumama ("Službene novine Federacije BiH", broj 20/02.), nalaze unutar granica Nacionalnih parkova.

Član 33.

Planovi upravljanja Nacionalnim parkovima će se donijeti u roku od najkasnije godine dana od stupanja na snagu ovog Zakona. Planove upravljanja Nacionalnim parkovima donosi Vlada.

Član 34.

Ministar će u roku od najkasnije godinu dana od stupanja na snagu ovog Zakona donijeti provedbeni propis o načinu raspodjele subvencija iz člana 21. stav 1. tačka 7. ovog Zakona.

Član 35.

Ministar će u roku od najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona donijeti provedbeni propis kojim će se detaljno urediti ovlasti, organizacija i način rada nadzorničke službe zaštite prirode iz člana 27. stav 5. ovog Zakona.

Vlada će u roku od najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona donijeti provedbeni propis kojim će se detaljno urediti sudjelovanje odgovarajućih službi sektora javnih djelatnosti u neposrednom nadzoru na području Nacionalnih parkova iz člana 27. ovog Zakona.

Članak 36.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma će u roku od najkasnije godinu dana od stupanja na snagu ovog Zakona na području Nacionalnih parkova odrediti vodozaštitna područja/zone s uslovima njihovog korištenja u smislu mjera zaštite, zabrana i ograničenja na tim područjima.

Član 37.

Vlada će u roku od najkasnije godinu dana od stupanja na snagu ovog Zakona na području Nacionalnih parkova odrediti lovna područja (lovišta) s uslovima njihovog korištenja, vodeći računa da se područje stroge i usmjerene zaštite s odgovarajućom sigurnosnom (tampon) zonom odredi kao ne lovno područje.

Član 38.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u «Službenim novinama Federacije BiH».